Чыла эл пролэтар-шамыч, ушныза!

Лэнин-Сталин паша вәрч кучәдалаш йамдә лий!

ЙАМДӘ ЛИЙ

ВЛКСМ Маробкомын органжә
1937 ий, 14 сэнтьабрь
№ 47 (483)

КУГУ ОКТЬАБРЬ ВАШӘШ

Вашкә Кугу Октьабрь пайрәм шуәш. Капиталист тӱшка, нунылан полшышо мәньшәвик-шамычым шалатымылан тәний ындә 20 ий тәмәш. Октьабрь пайрәм пәшак шэргын логалын. Тидә пайрәм вәрч пашазә дән крәсаньык-шамыч пәш чот кучәдалыныт. Шуко вӱр йогэн. Тугә гынат, чыла нәлым сэнгаш шочшо коммунист партийын вуйлатымыжлан кӧра тошто правитәльствым поктән колтән социалистичәский общәствым ышташ тӱҥалмә. Октьабрь рәвольуцо ыштымаштә Лэнин дән Сталин йолташ-шамычын пәш кугу рольышт уло. Нуно чарныдә троцкист-бухаринәц-шамыч дәнә кучәдалын рәвольуционно пашазә-шамычым әрә ончык да ончык нангайәныт.

Кугу Октьабрь рәвольуцо курымлан эксплоатацийым пытарән. Уло шәмәрым әрыкыш луктын. Ожно тошто правитәльствә годым кугу йӓн-шамыч дәнә пырльа йоча-шамычымат чаманыдә эксплоатироватләныт. Капиталист-шамыч йоча-шамычлан нәлә пашам ыштыктәныт, а пашадаржым пәшак шагал тӱләныт, тӱрлӧ сәмын орландарәныт. Вот тыгай нәлә, йӧсӧ илыш гыч кугу Октьабрь рәвольуцо йоча-шамычым утарән да ласка илышым пуән. Тыгай ласка илыш совәт ушәм дәч моло вәрә нигуштат укә. Октьабрь рәвольуцак йоча-шамычлан тунәмаш кугу корным почын. Тидә шот Сталинский Конституцийыштә раш пәнгыдәмдымә.

Чыла тидә шотым шоналтән Октьабрь пайрәмым сайын ваш лийаш тыршыман. Эн пәрвойак тунәммә пашам сай корнышко шогалташ кӱләш. Кажнә пионьәр, школьник-шамычлан отличнә да сай отмэткә дәнә Октьабрь пайрәмым ваш лийаш тыршыман. Тунәмаш кугу корно пумым сайын кучылт мошташ кӱләш. Кажнә пионьәр отрадын пашажә сай лийман. Кажнә школышто йоча-шамычын коштмаш 100 процәнт лийжә. Тыгай показатәль вәрч кажнә пионьәрлан, школьниклан кучәдалаш кӱләш. Сай тунәммаш, пионьәр отрӓдын пашажә сай корнышто лиймаш—Кугу Октьабрь пайрәмлан эн Кугу да шэргә пӧләк лийәш.

Иошкар-Ола пионьәр пӧртыштӧ.
Сӱрәтыштә: авиомодәль комнатыштә инструктор Власов самольот модәльын чәртьожшым умылтара.
Фото Овэчкинын.

Пионьәр вожатый-шамычын рэспублик совэщаньышт эртыш

10-шо дән 11-шә сэнтьабрь кәчылаштә Иошкар-Ола пионьәр пӧртәш пионьәр вожатый да школласә комсомол комитәт сәкрәтарь-шамычын рәспублик совэщаньышт эртыш. Совэщаньышкә районла гыч да оласә школла гыч 60 йӓн нарә толыныт ыльә.

Рәспублик мучко школлаштә пионьәр паша каймә нәргән да пионьәр вожатый дән комсомол комитәт сәкрәтарь-шамычын ончыклык ыштышаш пашашт нәргән Кулагин йолташ докладым ыштыш. Варажым тудын почәш совәт школышто йоча-шамычым коммунист шӱлышәш воспитатлымә пашан каймыжә да ончыкшым кузә совәт йочам воспитатлышаш нәргән Марий АССР ОНО вуйлатышым олмәштышә Савицкий йолташ кутырыш.

Социалистичәский кугу Октьабрь пайрәмлан чыла школласә пионьәр отрӓд дән комсомол организацин пашаштым сайэмдаш да сай показатәль дәнә ваш лийаш совэщаньә пунчальә.

Ильан Иапык.

МӘ ПАШАМ ТӰҤАЛЫН УЛЫНА

Тунәммә ийын кокымшо кәчыж гычак мәмнан пионьәр отрӓд пашажым тӱҥальә. 2 сэнтьабрьыштә сборым ыштышна. Сборышто ончыкшо могай паша ыштышашым кутырән нална.

Кызытәш школыштына 75 пионьәр вәлә, но Октьабрь рәвольуцийын 20-шо идалыкшылан 100 пионьәрыш шукташ пижына. Кугу октьабрьым мә мо дәнә ваш лийына? Кызыт мә чыла пионьәр, тунәмшә коклаштә социалистичәский сәрэвнованьыш ушнышна. Мәмнан тӱҥ задачына—чыла пионьәрлан отлично да сайын тунәмаш.

Сэмьонов М.

Морко район, Азйал ПКШ.

Конституцийым тунәмына

Кодшо тунәммә ийын VI классыштә тунәммына годым Конституцийым туныктәныт огыл ыльә. А тәний VII классыштә тунәммә ийын пәрвой кәчыж гычак Сталин йолташын СССР Конституций нәргән ыштымә докладшым да СССР Конституцийым тунәмаш тӱҥалынна.

Стэпанов А.

Морко район Азйал ПКШ.

ОКТЬАБРЬ ПАИРЭМЛАН ТЭ КУЗЭ ИАМДЫЛАЛТЫДА?

Вашкә Кугу Социалистичәский рәвольуцийын 20 идалыкшым пайрәмлаш тӱҥалына. Тидлан мыланна ончыл гочак йамдылалташ тӱҥалман. Но тугә гынат, шуко школ, пионьәр отрӓд да звена-шамыч альә мартән кӱләш сәмын йамдылалташ тӱҥалын огытул.

Мәмнан примәрнә школ дән пионьәр отрӓд-шамычнат улыт. Тәвә Иошкар-Ола 1-шә номыран тӱҥалтыш школ вуйлатышә Боцманова дән пионьәр вожатый Зурскайа уло кумылыштым пыштән Октьабрь рәвольуцийын 20 ий тәммә йубильәйжым сай показатәль дәнә ваш лийаш тыршат.

Тидә пашашкә пионьәр отрӓд пәш чот пижын. Пионьәр вий дәнә спэктакльым шындаш йамдылат. Кажнә тунәмшә БГСО, ЮВС да ГСО значок-шамычлан нормым пуат. Самодәятәльнә кружок-шамыч пашаш вийан пижыныт.

Хоровой кружок выступатлаш эн сай муро-шамычым йамдыла, музыкальнә кружок шумовой оркэстр дән выступатлаш йамдылалтәш да сӱрәтлышә кружок альбомым ыштән шукта.

Кружок члән кокла гыч Капникова дән Фридман гай мастар мурызо-шамыч лу дәнә кушкыт. Зудин гармонь дәнә гитар шокташ пәш уста.

Тидә ыштышаш пашам кодшо пионьәр сборышто кутырымо да пәнгыдәмдымә. Кызыт тидә паша шамычым план почәш ыштән шукташ пижмә.

А Йошкар Ола 5-шә номыран тӱҥалтыш школысо пионьәр отрӓд йамдылалташ тӱҥалын огыл.

Иапык.

Каныш жапнам библиотэкыштэ эртарэна

Мәмнан школ у тунәммә ийым чыла йамдылалт шуын тӱҥальә. Учәбник, тәтрадь, карандаш, молат чыла ситышын уло. Адак школлашә библиотәкым почмо, кызыт тушто пәрәмән жапыштә тӱрлӧ книгам, газәтым лудына да биллиард дәнә модына.

Шашкин А.

Оршанкә район,
Вәликополь ПКШ.

ЗВЭНЬЭВОИЛАН КАҤАШ

КУЖЭЧ ТӰҤАЛАШ?

Рвэзэ-шамыч, нимогай у сайлымашым вучыдэ, у тунэммэ ийын тӱҥалтыш кэчыж гычак пашам ышташ тӱҥалшашын кӱлэшыжым звэно дэн отрӓд совэт вуйлатышэ-шамыч умылышт дыр.

Тунэммын тӱҥалтыш кэчыж гычак паша ышташ тӱҥалмаш у сайлымашлан нигунарат огэш мэшайэ, а эша сайрак эртараш вэлэ полша: тэ йолташда-шамыч дэнэ ваш-ваш сайрак палымэ лийыда да кӧн мом сай ыштэн моштымыжымат палэда.

Тэ йодын кэртыда, кужэч пашажым ышташ тӱҥалаш? Кужэч тӱҥалшашыжым мэ тачысэ номырэшна ончыктынэна.

Пашам звэна сбор гыч тӱҥалаш кӱлэш.

Но сборым тӱҥалмэ дэч ончылгоч, кажнэ пионьэр могай звэнашкэ улмыжым шинчыжэ манын, отрӓд совэт вуйлатышэ-шамычлан тыршашышт кӱлэш. Кэнэж каныш жап годыт йужо йоча-шамыч тэмдан классда гыч кайэныт да нунын олмэш вэс у йоча-шамыч толыныт. Тыгай у толшо пионьэр дэнэ отрӓд совэт вуйлатышылан каҥашашыжэ да тудым иктаж могай звэнашкыжэ колташ кӱлэш. А ӱмасэ тидэ отрӓдыштак шогышо пионьэр-шамыч тошто звэнаштыштак кодыт. Пионьэр-шамыч могай звэнаштэ улмыштым палышт манын, кажнэ звэнан списокшым коймаш вэрышкэ сакаш кӱлэш.

Звэна вуйлатышэ вэс школышко кайэн гын, мом ышташ? Тыгай годым отрӓдлаштэ нимогай у сайлымашым вучыдэ, звэналан у звэна вуйлатышым сайлашыжэ вэрэштэш. Тыгай угыч ышталтшэ школлаштат звэно вуйлатышым сайлашышт кӱлэш.

Тэвэ шукэртэ огыл звэна вуйлатышэ-шамыч дэнэ каҥашымына годым, йужо рвэзэ-шамыч сборышко садыгак огыт тол манын нуно ойлышт. Мэ звэна вуйлатышэ - шамычлан тыгэ ышташ каҥашым пуышна: рвэзэ-шамычым сборыш кӱштэн, тушто мо лийшашым нунылан увэртараш. Палэ, сборышто оҥай йодыш ончалтшаш да оҥай паша лийшаш гын, сборышко кажнэ пионьэрынат толмыжо шуэш.

Мутлан, тэ рвэзэ-шамычлан ойлэда:

—Тачэ мэ сборышто газэт гыч пытартыш тэлэграмм-шамычым да „пэрвой полыш“ „БГСО“ значоклан нормым пуаш йамдылалташ тӱҥалына. Тэмдан кокла гыч йужо пионьэр - шамычшэ значоканат улыт гын, кузэ пэрвой полышым пуаш, нуно ончыктылын, полшэнат кэртыт. Тидын дэч вара тӱрлӧ кружокыш возалтмашым да физкультур командым ыштэна. Адак шушаш отрӓд сборышко мэмнан звэналан мом йамдылшашыжэ нэргэн каҥашэна. Мэ тугак Историчэский музэйыш альэ Пушкин выставкыш экскурсий дэнэ кайаш да шушаш звэна сборышто мом ыштышаш нэргэнат каҥашэна.

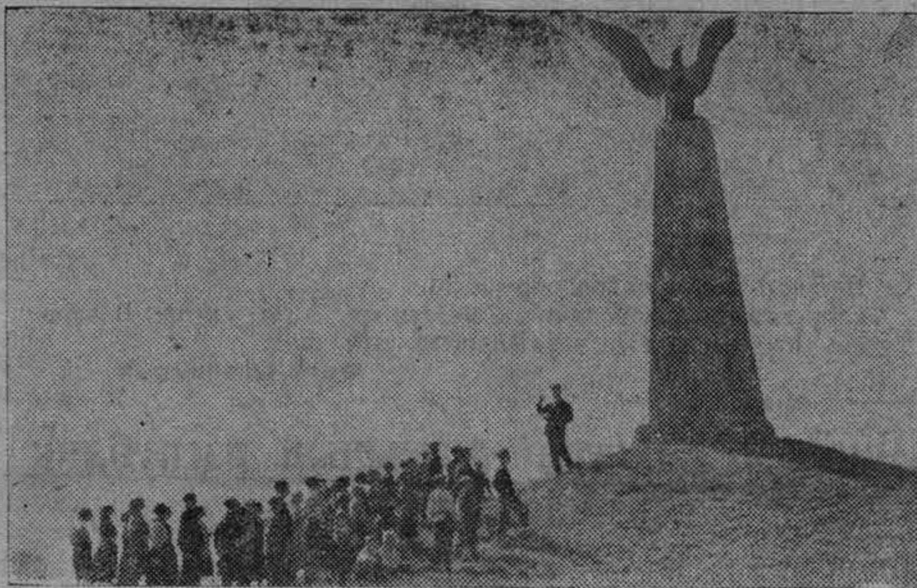
Мо тыштэ возалтын гын, обӓзатэльнэ чылажымак ойлыман огыл. Тэ звэна сборыштыда Сталин йолташын йоча годсо илышыжым, Испанийыштэ крэдалмэ да граждан сар гыч тӱрлӧ ойлымаш-шамычымат лудын кэртыда. А звэнаштэ „БГСО“ значокан рвэзэ-шамыч шукын улыт гын, иктаж вэс оборонно значокланат нормым пуаш йамдылалт кэртыт. Туштак физкультур площадкым эрыкташ тӱҥалаш лийэш. Сборышто рвэзэ-шамычлан строй дэнэ кошташ иктаж минутым ойыраш кӱлэш, а рвэзэ-шамычын модмышым шуэш гын, модашат уто огыл.

Иужо пионьэр-шамыч лагэр гыч у муро дэн модыш-шамычым кондэныт. Тидэ у муро шамычым сборыштат тунэмаш лийэш. А молан Крымыш альэ оҥай вэрыш канаш миймэ рвэзын ойлымыжым колышташ да тудын альбомлан погымо коллэкцийжым ончаш огыл. Сборыштак прогулкылан могыр кэчыштэ кайаш альэ киношко кунам каймэ нэргэнат каҥашаш лийэш. Тыгак литэратур касланат йамдылалташ тӱҥалаш лийэш. Ӱмасэ тунэммэ ий мучашэш постановкым шындаш шонымо пийэсдан рэпэтицийжымат тӱҥал кэртыда.

Ик мут дэнэ манаш гын, рвэзэ-шымычлан пэрвой сборыштак кэлшышэ оҥай сбор лийжэ манын, звэна вуйлатышэ-шамычлан тыршашышт кӱлэш.

Тэвэ мэмнан кужэч паша ышташ тӱҥалмэ нэргэн кӱчык каҥашна.

Звэна вуйлатышэ - шамыч, сайрак шоналтэн, нимогай у сайлымашым вучыдэ, звэна сбордам тӱҥалза.

Бородинысэ крэдалмылан 125 ий тэммыжлан.

Сӱрэтыштэ: Сэмьонов йалысэ НСШ тэ тунэмшэ экскурсант-шамыч (Можанский район, Моско область) Бородин нурысэ Шэвардин рэдутысэ памӓтник дэнэ историй туныктышо Д. А. Курочкенын умылтармыжым колыштыт.

Фото Сойузфото.

Фашист развэдкэ-шамычын шкэ шакшэ пашаштым шукташлан рвэзэ-шамычым шупшын шогымышт нэргэн

Фашист государствэ-шамыч Совэт Ушэм ӱмбак кэржалташ йамдылалтмышт дэнэ мэмнан дэкэ шпион, диверсант, тэррорист-шамычым колтылыт.

Нинэ фашист агэнт-шамыч мэмнан Йошкар Армий, промышлэннэ прэдприйатий-шамыч нэргэн свэдэньым погат, йӱлалтымашым, пудэштарымашым, поэзд крушэньым ыштэн тыршат, совэт пашайэҥ, стахановэц-шамычым пуштэдаш толашат.

Фашист государствэ-шамыч шпион, диверсант, тэррористлан лачак опытан прэдатэль-шамычым да троцкистко-бухаринский бандит вэлэ огыл, моло бандит-шамычымат кучылтыт.

Фашист-шамыч шкэ шакшэ подрывной пашаштлан тыгак йоча-шамычымат кучылтыт.

Фашист развэдкэ-шамыч кугуйэҥ-шамыч муын кэртдымэ свэдэньымат йоча-шамыч гоч погэн кэрташ ӱшанат. Нуно шинчат: йоча-шамычым мэмнан дэнэ йӧратат, нунын вэрч кугун тыршалтэш. Садлан вэрчынак вэт нуно йоча-шамычым иктаж воинский частьлаш колтылын, нунын гоч тудо часть нэргэн свэдэньым налаш тыршат. Тугат лийэда, шпион-шамыч йоча-шамычлан кугу йэҥ-шамычын кутырмыштым колышташ шӱдат (утларакшым тушто, кушто йочан ачажэ-аважэ мойн воэннэ заводлаштэ, войэннэ альэ вэс учрэждэньылаштэ ыштат мойн гын), а вара йочан мом колышт налмыжэ нэргэн йодыштыт.

Фашист шпион-шамыч, йоча-шамычым кучылтмышт дэнэ, тудымат шонат: нунын гоч паспортым, партийнэ билэтым, иктаж могай чэртёжым альэ фашист развэдкэ-шамычлан Совэт Ушэм ваштарэш крэдалмашышт кӱлэш акан д о к у м э н т-шамычым шолышташ куштылгырак.

Йужо фашист государствылаштэ шпионаж пашалан туныкташ посна школ-шамыч улэдат, тушко йоча-шамычым шупшыт, тунэм шумэкышт вара нуным Совэт Ушэмыш колтылыт.

Граждан сар жапыштэ польский границыштэ ик шпионым кучымо улмаш, тудо каласкалэн: 1919 ий пытышашэш Луцкий уйэздысэ (Польша) ик мыньар лу крэсаньык рвэзэ-шамычым, утларакшым кӱчызӧ да йорло кокла гыч, польак шамыч шпион школыш пуртэныт. Школжо Дубно станцэ воктэлсэ посьолкышто лийын. Тушто 12 ийаш дэч кӱшкӧ рвэзэ да ӱдыр-шамыч тунэмыныт.

Йоча-шамыч руш да украин йылмылан, а утларакшым шпион развэдкын тӱрлӧ пашажлан туныктэныт. Нуным Йошкар Армий нэргэн свэдэний погаш, кузэ ты свэдэньэ-шамычым возаш, кузэ совэт йоча-шамыч дэнэ палымэ лийаш, кузэ нунын дэк пачэрышкыт логалаш, кузэ докумэнт-шамычым шолышташ мойн туныктэныт.

Нинэ вара мэмнан элыш кусаралтмэкышт фашист развэдкэ-шамычын шӱдэн колтымо шакшэ осал паша-шамычым ыштылыныт.

Иностраннэ шпион-шамычын мэмнан йоча-шамычым кузэ кучылтмышт 1937 ий августышто Бэлоруссийысэ ик воинский частьыштэ лийшэ факт гычат койэш.

Лу ийыш шушо—кум рвэзэ-шамыч ик воинский частын тэрриторийышкыжэ чӱчкыдынак коштэш тӱҥалыныт. Тыштэ нуно красноармэйэц-шамычын тунэммыштым мойн ончэн шинчылтыныт, а йужгынамжэ тӱрлӧ кӱртньым, луым, тӱрлӧ моло утильсырйом погэныт.

Нунын мом ыштылмышт нэргэн йатыр мартэн иктат шоналтэн огыл. Но шукэртэ огыл красноармэйэц-комсомолэц С м и р н о в йолташ йоча-шамычын кагаз пудыргым, лостыкым погкалмыштым ужынат, шэкланаш тӱҥалын. Молан кагазым погэда манын йодмылан ик йочажэ каласэн: „Мэ тудым тожо сдайэна, только складыш огыл, а Васлий кугызайлан, тудо мланна тидлан канфэтым пуа, кагазшэ дэн кӧгӧрчӧным ышта“.

Кӧ вара улмаш тидэ „Васлий кугызажэ“? Тудо шпион улмаш. Йоча-шамычын воинский частын тэрриторийыштыжэ чӱчкыдынак мийэдмыштым шинчэн да кагазым, кушкэдлыл пытышэ йоктэ погаш задэным пуэн. Шпион ты кагаз пудыргым ваш-ваш пижыктылын да тидэ воинский часть нэргэн свэдэньым ыштылын.

Тэвэ адак ик факт.

Касвэл границыштэ мэмнан пограничник-шамыч границэ гыч вончаш толашышэ 15 ийаш рвэзэ С. кучэныт.

Тудын вэлэнжэ йатыр шпион докумэнт улыт улмаш, нуным тудо мэмнан ик пошкудо элын иностраннэ развэдкышкыжэ нангайаш тӧчэн.

Погранотрӓдыштэ С. кузэ шпион-шамычлан полшаш тӱҥалмыж нэргэн ойлэн.

„Паша тыгэ лийэ: Мыйын ачамат, авамат укэ, дэтдомышто илэнам да тужэч куржынам. Вор-шамыч коклаш вэрэштым. Нунын шӱдымышт почэш кӱсэн-шамычым йастарэнам, оксамат, докумэнт-шамычымат шолыштынам. Ик кана кугурак вор кокла гыч иктыжэ

Йошкар-Ола комсомол организацын конфэрэнцыжэ гыч

Тидэ кэчылаштэ Иошкар-Ола ВЛКСМ Горкомын конфэрэнцыжэ эртыш. Тидэ конфэрэнцыштэ моло пашa нэргэнат, пионьэр коклаэ пашa нэргэнат кутыралтэ. Отчот почэш прэньийыштэ пионьэр пашa нэргэн шагал кутырышо лийэ гынат, пашa раш палэ лийэ—Горкомол пионьэр пашам пэшак начар вуйлатэн. А Иошкар Олаштэ пионьэр шагал манаш ок лий, 1500 йэӈ утла уло.

Кэӈэж жапыштэ пионьэр-шамычын да школьник-шамычын канышым кӱлэш сэмын организоватлымаш—комсомол организацын ик кугу пашажэ лийман. Тугэ гынат, тидэ кугу пашам горкомол шуктэн огыл.

Кэӈэж жапыштэ лагэр организоватлымаш—йоча-шамычлан канаш эн сай условий. Тидэ шотымат горкомол мондэн, пионьэр лагэрыш улыжат 130 йэӈ нарэ вэлэ колтэн. Таир дэч посна эшэ ик лагэрым горкомол могырым организоватлаш пэшак лийэш ыльэ. Условийат чыла ыльэ. Но горкомолын пионьэр пашам кӱлэш сэмын аклэн шуктыдымыжлан вэрчын тидэ пашa ыштaлтын огыл.

У тунэммэ ийлан йамдылалтмаштат горкомол пэшак начар полшэн. Пытартыш жаплан горкомолын пионьэр пашам виктараш посна йэӈжат укэ.

Чыла ситыдымашым вашкэ пытараш да пионьэр пашам вийан корнышт шогалташ манын конфэрэнцэ пунчалым лукто.

ВЛКСМ горкомын плэнумжо кызыт пионьэр отдэл вуйлатышылан Вэдэрникова йолташым пэнгтыдэмдэн.

Йошкар Ола горкомын конфэрэнцыштыжэ лийшэ дэлэгат-шамыч
Фото Овэчкинын

мыйым ик сай вургэман, илалшырак, ик учрэждэньыштэ пашa ыштышэ „служащий“ дэнэ палымым ыштыктыш. Тудо мыйын „докумэнт-шамычым“ муын кэртшашэмым шинчэн налмэкшэ тудым ужалаш шӱдыш. Утларакшым тудо партийнэ да комсомольский билэт-шамыч дэнэ интэрэсоватла ыльэ.

Тыгай докумэнт-шамычым шолыштамат мый тидэ „служащийлан“ ужалэм ыльэ, тудо шэргын тӱла.

Ик мыньар жап гыч тудо мланэм ик пограничнэ олашкэ куш кӱлэш адрэсыжым ончыктэн пакэтым наӈгайаш кӱштыш.

Вара тудо мыланэм эшэ ик мыньар „пашам“ пуыш, а пытартышланжэ тудо мыйым эшэ кугу пашаш кучылташ тӱӈальэ—границэ гоч шпион матэрийал-шамычым колтэдаш. Тудо изирак йэӈлан совэт границым вончаш кугу йэӈ дэч куштылгырак шонэн. Сай каӈгашым налмэк, кузэ границым вончаш да вончымэк кӧ дэк миййшашым палмэк мый пограничный районыш кайаш лэктым. Но границым вончаш ыш логал: мыйым пограничник-шамыч кучышт“.

С.-лан заданьым пуэдышэ НКВД орган дэнэ арэстоватлымэ „служащийэт“ кугу иностраннэ шпион улмаш.

Раш, фашист развэдкэ шкэ агэнтыштлан йоча кокла гыч налаш да нуным мэмнан социалистичэский родинэ ваштарэш осал, тушман пашаштлан кучылташлан лийын нимо ончыланат огыт шогал.

Фашист шпион-шамычын йоча-шамычым шпион пашалан кучылташ тӧчымыштым рвэзэ-шамыч пионьэр-шамыч, школьник-шамыч чарэн кэртыт мо? Государствэннэ тайным шаркалымашым рвэзэ-шамыч чарэн кэртыт мо? Конэчнэ, кэртыт, да обӓзан улыт.

Тэндан кокла гыч кажныжат пӱсӧ шижшаш, шэкланышэ лийман. Угларакшым тэндан дэч ачадан, авадан, изадан пашашт нэргэн, тыгак докумэнт, чэртьож, адрэс, заводын, учрэждэньын кушто улмыжо нэргэн кӧ йодыштэш,—шэкланыза.

Мӧӈгыштыда ачада альэ авада палымэ йэӈыштдэн иктаж могай сэкрэт, государствэннэ тайнэ (чараш луктaш лийдымаш) нэргэн кутыркалат мойн гын, тэ нунылан тугай нэргэн ойлышташ ок йӧрыжым шиштарыза, чарыза. Шпионлан кучылт кэртшаш пашa нэргэн мойн колыда гын, тидын нэргэн нигэланат, эн лишыл йолташландат ида каласкалэ.

Тэндан коклаштыда иктаж тӱшкадан „шолып“ лӱм, „сэкрэт“ дэнэ коштмашышт йӧршын ынжэ лий. Факт-шамыч гыч раш койэш: модышышто шолып койыш лиймэ дэнэ шпионын, иностраннэ развэдкын агэнтшын кидышт йоча-шамычымат шкэ пакшэ, тушман пашаштышт кучылтмаш лийэдэн.

В. К.

(„Пионэрская правда“ гыч).

Китайыштэ войэннэ дэйствий.
Сӱрэтыштэ: Йапон захватчик-шамычын бомбардироватлымэкышт Тьанцзиныштэ пожар.

(Сойузфото)

КИТАЙЫСЭ КРЭДАЛМАШ

Баошаньыш (Шанхай дэч сэвэро западыштэ) 4 кэчэ годым бомбым кышкат. Олаштэ йапонэц-шамыч ваштарэш китай войскан ик батальонжо вэлэ лийын да пэш чот ваштарэш шогэн. Ийр авырэн налмэк, бомбым кышкымэк, йапон войска олам сэӈэн налын. Китай войска нэргэн увэр укэ. Очыни чыла китай бойэц-шамыч шкэ постэшышт гэройла колэныт. Баошань олам аралымаштэ китай войскан гэроизмжым китай калык вэлэ огыл, вэс элласэ калыкат мокталтат.

Иапон авиаций Шанхайыш бомбо кышкымым чарнэн огыл. Наньао районысо калык ӱмбак бомбым кышкымэ годым гына вэрысэ калык кокла гыч 100 йэӈ утла колэн. Китай тэӈгыз штабыштэ пожар лийын.

8 сэнтьабрьыштэ китай авиаций Ванпу эӈэрыштэ шогышо йапон войэннэ судна ӱмбак йӱдым кум гана нальотым ыштэн. Ик мыньар бомбым войэннэ „Идзумо“ судна ӱмбак да Йанзыпу районышто улшо (Шанхайын сэвэро-восточно ужашыжэ) йапон позицийыш бомбым кышкэн. Иапон аэродромышто кугу эӈгэк лийын.

8 сэнтьабрьыштэ Шанхайыш мэханизированнэ часть-шамыч гыч улшо 4500 салтакым волтэн колтымо.

Китай газэт-шамыч Тӓнчжэнь станцийым (Шаньси провинцийыштэ, Бэйпин Суйӱань кӱртньӧ корнышто) йапон войска налмэ нэргэн возат. Тӓньчжэныш пэрвой атакэ (6 сэнтьабрьыштэ) ыштымэ годым йапон кавалэрий, 50 брэнэавтомобиль да 30 самольот участвоватлэн. Тидэ атакым чактарымэ. Тидэ кэчынак йапонэц-шамыч адак угыч атакым ыштэныт. Тушто 10 тӱжэм йапон салтак участвоватлэн. Иапонэц-шамыч тидын годым отравитлышэ вэщэствам кучылтыныт. Китай войска гыч колышо да сусыргышо шуко лийын.

Иапон войска Мачан кӱртньӧ корно станций дэн Мачан эӈэр коклаштэ (Тӓньцзин дэч йугышто) улшо китай позицийыш йуж гыч да артиллэрий дэнэ бомбым кышкэныт гынат, шкэ позицыштым пэнгтыдын кучат. Китай войска йапонийын эрэак ыштымэ атакыжым чактара, китай войска бронэпойэздым кумдан кучылтэш.

Китай Йошкар Армийын палэ вождьшэ Чу-дэ митингыштэ ойла.

ИСПАНИЙ ФРОНТЛАШТЭ

8 сэнтьабрыштэ центральнэ фронтышто мӓтьэжник-шамыч Француз кӱвар да Сиэрра дэ Агила районласэ рэспубликанэц-шамычын позицыштым атаковайэныт. Крэдалмаш кум час утла лийын шогэн. Мӓгьэжник-шамыч ончык пурэн кэртын огытыл, шкэ тошто позицыштак чакнэныт.

Сэвэрнэ фронтышто рэспубликанэц - шамыч Бэльчитэ олаштэ пэнгыдэмдалтыныт да сэвэро-запад вэлкыла наступатлат. Нуно Пуэбла дэ Альбортон йалым мӓтьэжник-шамыч дэч эрыктэныт. Ты йалысэ позицэ-шамычым налыныт.

3-шо могыр „Иамдэ Лий“

Кокымшо ий вожатый дэч посна

Кугу-чигаш тӱҥалтыш школышто улшо пионьэр отрӓдын начар пашажэ да вожатыйжэ укэ нэргэн ик кана вэлэ огыл „Йамдэ лий“ газэтыш возымо ыльэ. Но садыгак тачэ кэчылан 60 пионьэр-шамыч кокымшо ий вожатый дэч посна коштыт. Кызыт пионьэр-шамыч могай звэнаштэ улмыштымат огыт шинчэ. Нунын дэнэ нимогай пашат огэш ыштылт. Йошкар-Ола райкомолышто ты школышто пионьэр вожатыйын укэжым палат гынат, альат колтымашышт укэ.

Тунэмшэ-шамыч пэрэмэн жапым сай канэн эртарымэ олмэш, пурэкым луктын курштальштын эртарат. Ӱмасэ модыш: шашкэ, шахмат-шамыч ала кушко йомын пытэныт. Пионьэр-шамычын шукыжын галстукышт укэ да улыжынат пидмашышт укэ.

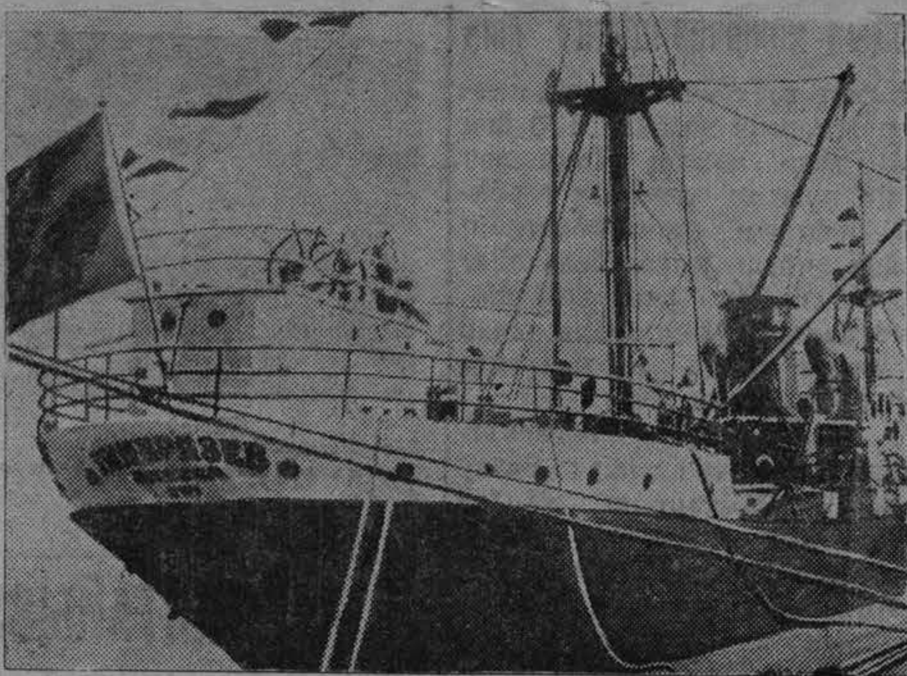
Райкомоллан Кугу-Шигак школышко пионьэр вожатыйым колтэн, нимогай у сайлымашым вучыдэ, паша ыштэш тӱҥалман.

Голубцэв В. Ф.

Хоровой кружокиа паша ыштэш тӱҥальэ

Мэ, Манан-Мучаш тӱҥалтыш школышто тунэмшэ дэн туныктышо-шамыч хоровой кружокым почна. Хоровой кружокыш чыла пионьэр-шамыч возалтыныт. Кызыт кум кана занятийым эртарымэ. Тушто „Песня о Сталине“, „Ну, как не запеть?“ муро-шамычым тунэмын улына. Тыгак хоровой кружок дэн моло йаллаш коштэш шонэна.

Ласточкин Йыван.
Ронго район.

Сӱрэтыштэ: Фашист пират-шамычын 30 августышто вӱдыш пуртэн колтымо „Тимирязев“ совэт тэплоход.

Фото Сойузфото.

МОЛАН ЙАКИМ ИК КЛАССЫШТЭ КОК ИИЫМ ШИНЧА

Павлов Иаким Арын пэлэ кыдалаш школышто тунэмэш. Кӧ тугай Иаким?—манын йодыда гын, тудо ындэ кок ий 6-шо классыштэ шинчылтэш. Иакимын кок ий классыштэ шинчымэ причинжэ тыгайэ. Тудо школышто эн осал, шургэн коштшо рвэзэ. Кэрэк урок годым, кэрэк пэрэмэн годым Иаким нигунамат моло йоча-шамыч сэмын шып огыл, эрэ йоча-шамычым шуркалэн, кыркэдыл коштэш. А урокышто гын, туныктышын йодмыжлан нимомат каласэн ок кэрт. Тудо туныктышын ойжым, мӧнгыш колтымо заданьыжым ик канат шуктэн огыл. Тудо эрэ хулиган паша ыштэш вэлэ шонэн. Садланак Иаким ик классыштэ кок ийым шинча.

Курганов В. И.
Морко район, Арын ПКШ.

Мэнгыдымэ кӱвар

Ким дэн Борис кӱвар ыштымэ нэргэн ӱчашэныт.

— Мый кӱварым мэнтэ дэч поснак ыштэн кэртам,—манын Ким.

Борис тидлан йалт ӧрӧ.

— Укэ, мэнтэ дэч посна ышташ огэшак лий,—ойлэн Борис.

Иатыр ӱчашымэкэ Ким Борислан ончыктэнак пуэн. Тудо кӱваржым карандаш-шамыч дэнэ ыштэн. Ким кӱваржым пидыштынат огыл, пудалкалэнат огыл, чараклэнат огыл, йара карандаш-шамыч дэнак ыштэн.

— Кӱлэш гын, кӱварым эшэ шуйэнат кэртам, кӱчыкэмдэнат кэртам —манэш тудо.

Рвэзэ-шамыч, Ким кузэ ыштэн, палыза!

О. Искандаров.

Молымат ӱжам

Мый „Иамдэ лий“ газэтын дэткоржо тунэмшэ-шамыч коклаштэ 18 экзэмлар „Иамдэ лий“ газэтым шарышым. Октьабрь рэвольуцийын 20 ийдалыкшылан эшэ 30 экзэмпльарым шарэн шукташ мутым пуэм.

Тыгак ыштэш шкэ почэшэм Вэликополь пэлэ кыдалаш школ гыч Гэрасимов Саньум да Морко пэдучилищэ гыч Кудрьашовым ӱжам.

Сэмьонов М.
Морко район, Азйал ПКШ.

Футбол дэнэ модыч

6-шо сэнтьабрьыштэ Тӱньамбал Рвэзэ Кэчын 23-шо идалык пайрэмжэ лӱмэш Йэжово дэтдомын футбольно командыж дэн (Йошкар-Ола р-н) Кузнэцово пэдагогик училищын командыжэ (Йошкар-Ола ройон) Кузнэцово пэдучилищын площадкыштыжэ футбол дэнэ модыч. Модыш 1:0 счот дэнэ уна командын сэҥымышт дэнэ пытыш.

Фэдотов Иыван, Литвин.

Пионьэр школьник-шамыч!

У тунэммэ ий тӱҥалтыш гыч пионьэр, школьник-шамычын чылажынак „ИАМДЭ ЛИИ“ газэтышт укэ. Садлан чыла пионьэр, школьник-шамыч Октьабрь тылзэ гыч газэтан лийашлан кызытак подпискым ыштыза.

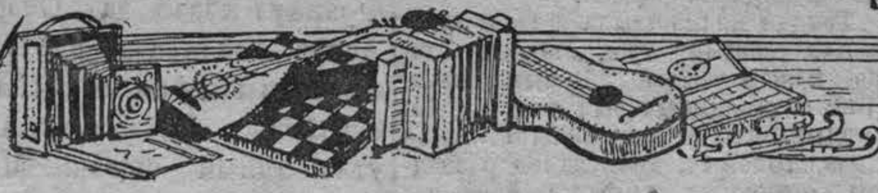
Кугу Социалистичэский рэвольуцийын 20-шо идалыкшылан ик пионьэрат, школьникат „ИАМДЭ ЛИИ“ газэт дэч посна ынжэ код!

„ЙАМДЭ ЛИИ“ РЭДАКЦЭ

Врид. отв. редактора—
А. З. РЭЧКИН.

Рэдакцэ адрэс: Йошкар-Ола, Совэт пӧрт, 24 № комнат. „Иамдэ лий“ рэдакцэ.

Упол. Марлита № А—308. Тираж 7360 экз. Йошкар-Ола, Маргосиздатын 1-шо типогр. ВЛКСМ Маробком орган. Савыктышэ „Марий Коммуна“